

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — poverjeništvo Ljubljana
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

Nove službene instrukcije za šolske nadzornike v Češkoslovaški.

Za delovanje šolskih nadzornikov, so veljala doslej stara pravila, ki so bila v vsaki deželi drugačna. Nova naredba, ki je bila razglašena v prvi letošnji številki »Prosvetnega glasnika« je porušila vse dosedanje predpise in se uvedla v vseh deželah enake službene dolžnosti za deželne inspektorje.

Deželni šolski nadzorniki so člani deželnih šolskih svetov in imajo pravico glasovanja v plenarnih sejah. Priporočila se, da bi se o dvomljivih vprašanjih in važnih rečeh, pri katerih bi se lahko pokazala sporna stran, govorilo v navzočnosti nadzornika in uradnih članov pri sejah celokupnega deželnega šolskega sveta. Na ta način se jim ne jemljejo pravice in se njihovi predlogi pri sejah jako upoštevajo.

Spisi, ki so tudi neposredno pedagoško-didaktičnega značaja ali spisi, ki se tičejo osebnih zadev, pridejo v roke nadzornikom, ki jih samostojno rešujejo. Deželni šolski nadzorniki so člani kvalifikacijskih in disciplinarnih komisij, ki obstojajo pri deželnih šolskih svetih. Udeležujejo se tudi komisionalnih ogledov v šolskih zadevah.

Ko govorimo o njihovi inspekcijski dolžnosti, ki mora biti in ostati njihova edina, glavna in najvažnejša stran poklica, je pomniti, da morajo paziti na to, da so šole praktično urejene in da vršijo svoje naloge, ter da se jih ne bi uporabljalo za politične agitacije ali agitacije narodnih manjšin in za druge strankarske namene.

Da morejo v svojih deželah doseči zaželjene uspehe imajo le-ti večkrat konference, kjer debatiirajo o važnih aktualnih zadevah, ki se tičejo posameznih pokrajin, oziroma rešujejo pedagoška vprašanja, na podlagi katerih naj bi se dvignilo šolstvo v vsej državi. Kakor že omenjeno, je njihova prva dolžnost točno vršiti inspekcije, pri katerih je učitelstvu osnovnih in meščanskih šol, kakor tudi profesorjem srednjih šol potrebna opora v pedagoško-didaktičnih vprašanjih, kakor tudi vprašanju upravljanja šol, ter izdajajo upraviteljem, oziroma ravnateljem ustne ali pisne odloke v svrhu izboljšanja lokalnih šolskih razmer.

Po končani inspekciji podajo referate, nasvete in predloge pristojnemu višjemu šolskemu svetu, ki jih po pregledu predloži ministrstvu.

Inspekcija se mora ponavljati na šoli večkrat, vendar le v daljših razdobjih, ker nima istega namena in smotra, kakor večkratne inspekcije sreskih šolskih nadzornikov.

Inspekcije deželnih šolskih nadzornikov se vrše na šoli največkrat zaradi sledečih vprašanj: naprava šole, notranja razdelitev šole, prešolanje posameznih vasi iz ene šole v drugo, vzgoja učencev, pouk, šolski obisk, učiteljsko razmerje na šoli, učiteljske konference in skrb za mladino. Sreski šolski nadzornik je dolžan spremljati deželnega šolskega nadzornika na inspekcijah, ako on to zahteva.

V funkcijo deželnega šolskega nadzornika spada tudi pregled delovanja krajevnih

šolskih odborov, mestnih šolskih svetov in sreskih šolskih svetov; vendar nimajo deželni šolski nadzorniki pravice dajati omenjenim odborom in svetom ukaze. Pri polaganju usposobljenostnih izpitov za osnovne in meščanske šole nadzorujejo deželni šolski nadzorniki, ki so lahko prisotni pri izpraševanju in imajo pravico pregledovati klasifikacijski spisek in vse uradne spise, tičeče se izpitov.

Delovanje širjega sosveta UJU — poverjeništvo Ljubljana.

(Poročilo iz III. seje z dne 31. maja t. l. v Mariboru.)

Otvoritev.

Tov. poverjenik A. Skulj ugotovi, da prisostvuje seji 10 članov ožjega sosveta in 26 zastopnikov okrajnih učiteljskih društev. Svojo odsotnost je opravičilo mežiško učiteljsko društvo. Tov. Gobčeva in Mervič sta javila v smislu § 76. uradniškega zakona izstop iz UJU in iz ožjega sosveta. Širji sosvet sklene, da se jima izreče pisma zahvala.

Po tem pojasnilu otvori tov. poverjenik sejo, toplo pozdravi vse navzoče in imenuje za zapisnikarja tov. Blažiča in Kotnika. V pijetnem govoru se spomni umrlega člana ožjega sosveta, vzornega vzgojitelja in za organizacijo zaslužnega tov. Vladimira Požarja, šolskega upravitelja v Radečah. V znak žalosti in spoštovanja do umrlega tovariša vstanejo navzoči in zakličejo njegovemu spominu »Slava«.

V smislu člena 25. novih pravil poda tov. poverjenik zase in za tovariša Ribičiča in Gruma ostavko na svoj položaj. Širji sosvet vzame ostavko na znanje, vendar pa jih na predlog tov. Hrena poveri, da vodijo svoje posle še do skupščine, kar je bilo sprejeto brez protiglasov.

Tajniško poročilo.

Tajnik tov. Kopal poroča o znani spomenici in statistiki o izvenšolskem delovanju učitelstva, omeni uradniški zakon in vse korake, ki jih je poverjeništvo storilo pred uzakonjenjem, likvidacijo Zveze državnih nameščencev in ustanovitev konsorcija za »Naš Glas«, dalje navaja organizacijo dela, ki se je izvršilo po posameznih odselkih. Posebno je poudaril ustanovitev novega odselka za šolski radio. Omenil je tudi razne nadaljevalne tečaje, ki se bodo vršili med počitnicami, ustanovitev društva »Samopomoč za otroke«, delovanje okrajnih učiteljskih društev, podporno društvo finančnih uradnikov in Kmetijsko matico.

Po debati o tajniškem poročilu je bil sprejet nastopni sklep: Vsa v UJU — poverjeništvo Ljubljana včlanjena društva morajo poslati statistiko o izvenšolskem delu učitelstva do 20. junija t. l. Proti je glasoval tov. Kosin. Po končani debati je glasoval proti tajniškemu poročilu tov. Lapajne.

Blagajniško poročilo.

Blagajnik tov. Grum poroča o stanju aktivnih in pasivnih postavk pri posameznih društvih in apelira na navzoče zastopnike, da poravnajo društva do 10. junija vse obveznosti do poverjeništva.

Ker je Zveza državnih nameščencev likvidirala, odpade za prihodnje leto prispevek

Vsakemu deželnemu šolskemu nadzorniku so točno določene tudi srednje šole, na katerih naj vrši pregled, na strokovnih šolah pa nadzoruje le ono predmetno skupino, ki mu je določena in je zanjo tudi strokovnjak.

V šestih letih morajo pregledati vse šole v svojem okrožju, razen tega pa določujejo tudi naloge pri usposobljenostnih izpitih.

Za Zvezo, predlaga pa, da se pobira še nadalje, ker je dohodek od inseratov pičel. Denar ostane poverjeništvo za kritje rednih izdatkov. Sprejeto!

Tov. poverjenik omeni prevzem inventarja bivše Zveze, kar vzamejo navzoči na znanje. Blagajnikovo poročilo je bilo odobreno.

Nova pravila in položaj v organizaciji.

O novih pravilih širji sosvet ni podrobno razpravljal, ker so itak sprejeta in potrjena. Razmislil je o položaju onih društev, ki niso na sedežu sreskega šolskega nadzornika. Dalje se je ugotovilo, da je izpadel iz pravil širji sosvet, ki je bil važna institucija. Sprejet je bil soglasno sledeči predlog:

»Izvršni odbor UJU v Beogradu pozivamo, da osnutek poslovnika k pravilom udruženja pošlje v razpravo vsem banovinskim sekcijam. Vanj naj se vnese institucija »širji sosvete«.

Novi uradniški zakon.

O novem uradniškem zakonu poroča tov. Dimnik, ki govori predvsem o zgodovini njegovega postanka. Organizacija je stala vedno budno na straži in ukrenila vse, da se je vneslo v zakon, kar je bilo mogoče in da se je izpustilo vse, kar preveč obremenjuje učitelstvo. Omenja draginske doklade poročnih učiteljev, stanarino in naturalna stanovanja, učiteljice ženskih ročnih del, kontraktualne učitelje, učitelje-volonterje in predlog poverjeništva glede zakona o sistematizaciji. Svetuje, da poročene učiteljice, ki so prizadete z odtegljajem stanarine, narede pritožbo na državni svet. Isto glede pripravnikov, ki se jim odteguje stanarina.

Pri debati vpraša zastopnik kranjskega učiteljskega društva, kaj je storilo poverjeništvo v zadevi doklad šolskim upraviteljem. Tov. Dimnik pojasni storjene korake.

Pri debati poroča tov. Kopal o dopisovanju posameznih članov s poverjeništvom. Mnoga taka vprašanja bi lahko izostala, ako bi se prizadeti obračali potom društva na poverjeništvo, ki bi odgovarjalo po isti poti, ker bi bili tov. predsedniki o vsem poučeni. Sklene se: Posamezni člani naj pošiljajo informativna vprašanja potom svojega društva na poverjeništvo, ki odgovarja po isti poti. Tako bo kontakt med poverjeništvom in društvi boljši in evidenca točnejša, kajti na poverjeništvo se obračajo tudi nečlani.

Na vprašanje tov. Šestana pojasni tov. poverjenik, da je poverjeništvo že večkrat pokrenilo potrebno, da bi se stanarina pre-

nesla od občin na državo, odnosno da bi učiteljstvo prejemalo stanarino z rednimi prejemki država pa naj bi po svojih organih izterjala od občin določeno stanarino.

Naše gospodarske ustanove.

O delovanju naših gospodarskih ustanov je poročal tov. Hren. Svoje predavanje je naslovil: »Naš gospodarski problem«. V svojem poročilu se je dotaknil vseh učiteljskih gospodarskih ustanov in njih stanja. Preznimivo in za vse članstvo prekorigo preddavanje bo tov. Hren izpopolnil in preddaval o njem na banovinski skupščini.

Banovinska skupščina

bo 3. in 4. julija v Ljubljani. Širji sosvet pooblašča ožji sosvet, odnosno vodstvo poverjeništva, da sestavi podrobni dnevni red banovinske skupščine.

Slučajnosti.

Tov. tajnik poroča, da je društvo Samopomoč za otroke pripravljeno poslati na zahtevo društev posebnega poročevalca na društvena zborovanja. Dalje poroča o spomenici glede kriminalnih vprašanj, ki jih dnevno časopisje opisuje včasih kvarno za mladino. Spomenica naj pride pred skupščino. Dalje poroča o sklepih mežiškega društva, ki pridejo tudi na skupščini v razpravo.

Z apelom, da vsa v UJU — poverjeništvo Ljubljana včlanjena društva resno razmotrivajo o prihodnji banovinski skupščini in o volitvi nove uprave, se zahvali tov. poverjenik vsem članom za udeležbo na seji in jo zaključil.

Udruženje jugoslovenskega učiteljstva — sekcija Ljubljana, dne 8. junija 1931.

Andrej Skulj, s. r., Josip Kopal, s. r., poverjenik. tajnik.

Slike z Jadrana in Primorja

12 slik Dalmacije in Primorja in barvotisku po originalih prof. Crnčiča, Kovačevića in Krušlina.

(Z rešenjem ministrstva prosvete O. N. br. 35.637/25 in O. N. br. 24.398/30 odobrena kot pomožna učila pri zemljepisnem pouku.)

Znižana cena za vsjo zbirko 296.— Din.

Okrasite s temi slikami šolske prostore! Zbučajte z njimi zanimanje in navdušenje do našega morja! — Velikost vsake slike 45 x 50 cm. Oprema odgovarja potrebi.

Naročila sprejema in izvršuje takoj

Knjigarna
Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

bukov jim curlsja in skozi obleko že sili mokrota.

»No, to pa že ni več krščansko, tako mučiti uboge otročiče,« se oglasi z okna neka gospa, ko gredo čez trg. Učitelj molče lomasti za učenci. Kar bi ji odgovoril, vse bi bilo premalo.

Ko dospo v domačo vas se razbeže na vse strani in učitelj hiti v posteljo. Komaj leže, že zaspi. Ali sredi noči ga vzbudi skrb: Ali so se pa vsi vrnili? Preštel jih nisi! — In mu skrb ne da spati do jutra.

Zjutraj vstane, kosti ga bole, glava mu je težka, v grlu čuti bolečino, v nosu pa nahod.

Stopi v razred in prvo mu je vprašanje, če so vsi v šoli. Mlinarjev iz sosednje vasi manjka. Učitelja zaskrbi, ali se oddahne, ko izve, da se je bil Mlinarjev vrnil skupno z drugimi. Najbrž leži doma zaradi utrujenosti. Ali se nenadoma odpro vrata in v sobo stopi Mlinarjeva iz sosednje vasi: »Kje je Francelj? Ni ga bilo domov!«

Učitelj omahne na stolu in ne ve kaj bi. Pa pokaže neki učence skozi okno: »Tamle gre.« Izkaže se, da je Francelj prenočil pri teti, ki je osamljena živala na koncu vasi. Ni ga pustila v nalivu domov. Mlinarjeva odide in vse je spet po starem.

Ko je učitelj sam z otroci vzdihne sam zase: »Nikoli več!«

Ali komaj izreče že ve, da to ni res in da se k letu maj spet povrne.

J. Ribičič.

LISTEK

Majniški izlet.

Ves mesec se je razred pripravljal za izlet. V računski uri so računali izdatke, seštevali, odštevali in polagoma prehajali v bistvo umnega knjigovodstva; pri zemljepisju so študirali vozno karto, v duhu sledili teku rek, ki jih bodo premostili in se veselili teme predorov v prevrtanih gorah; v zgodovinski uri so predelali vsa točna in netočna zgodovinska dejstva in znamenitosti krajev, mimo katerih se bodo vozili; v odmorih so prinašali prispevke za izdatke izleta in ugibali kakšno bo vreme na tem velikem dnevu. Mrzlično razpoloženje se je večalo od dne do dne, tako da je bil učitelj izleta sit, še preden se je začel.

Ko je napočil dan odhoda, so rogovili otroci pod oknom učiteljevega stanovanja že dve uri pred določeno uro. Ko je pa določena ura odbila, se je izkazalo da manjka temu še to, onemu še ono. Pozabljivci so stekli domov in se vrnili tako, da so morali zaradi tega vsi skoro v dir na eno uro oddaljeno postajo. Tu jih je že pozdravil postajni načelnik: »Ampak, gospod učitelj, zaradi vas vendar ne bo imel vlak zamude!«

Končno so se zbasali v vlak in posedli vsi na en kup. Pol ure jih je učitelj razvrščal po vozu in kmalu je sedel vsak na svojem mestu. Učitelj se oddahne in sam sede. Ali

se spomni, da jih še ni preštel. Veli najrazumnjšemu učencu, naj prešteje vse. Ta šteje in našteje 48. Pa zavpijejo vsi, da jih je bilo 49 ko so odšli izpred šole. Učitelja zaskrbi in veli še enkrat prešteti. Učence našteje spet 48. Učitelja oblije znoja. Eden se je izgubil, ali pa sedel v napačni vlak, kajti vstopili so na postaji, kjer se križajo vlaki. Ali pa je morda celo zašel med kolosa. Hitro vstane in sam šteje. Srce mu močno bije med štetjem. Ali našteje 49. Izkaže se, da učence ni sebe štel. Zarek dobre volje posije na izletnike.

Prične se opazovanje narave in krajev, ki beže mimo. Ali že ob prvih učiteljevih besedah se oglasi Janežek s kota: »Gospod, Mihecu je slabo!« Mihec mora urno v kloset, ali je v klosetu že Pepček, ki ga tudi zvijajo slabosti. Ne gre drugače — Mihec se mora nagniti skozi okno. Preveč so se bili najedli. Ze pri čakanju pred šolo so pojedli skoro vse, kar so jim ljubi starši dali za na pot. V voz prilomasti sprevodnik in se jezji na Mihca in na izlet in na šole, s katerimi so same sitnosti. Komaj ga učitelj potolaži. Mihec se vrne in milo joka, ker mu je veter klobuk odnesel!

Kolesa udarjajo, izletniki se zibljejo, vpijejo, se čudijo, izprašujejo to, izprašujejo ono. Učitelj odgovarja, uči, privleče zdaj na tem, zdaj na drugem koncu voza učenca za nogo spet v voz, ker se je bil predalec nagibal skozi okno; udari stekljivca po roki, ker vleče za varnostno napravo, obveže nerodnemu roko, ki si jo je obrezal ob črepinjah

razbite steklenice, pomaga zapirati in odpirati okna pred in po predorih in dospo na cilj betežen in postaran z edino željo do počitka v srcu.

Cilj je Ljubljana. Tam švigajo avti na vse strani. Učenci stopajo po ulicah v vrstah in se ne menijo ne za avte ne za druga prometna sredstva. Učitelj teka ob vrsti gor in dol, poriva izletnike na pločnik, presliši kletve šoferjev in vpitve voznikov in se oddahne šele ob Prešernovem spomeniku, ko spravi svoje varovance v varen kot ob mostu.

»Sedaj pa glejte, pol ure glejte in se dobro zapomnite vse!« de s hripavim glasom ter se nasloni na ograjo in zapre oči od vsega hudega. Kakor v sanjah vjame besede moidočega gospoda, ki pravi: »Če bi se še enkrat rodil bi šel za učitelja. Ali je prost, ali pa gre s šolo na izprehod!« Ali učitelj je preveč izmučen, da bi mogel odgovoriti. Še veke ne dvigne. Le domov, čimprej domov si želi. Ali dan je dolg.

Pa mine ko se truden plazi za učenci spet v železniški voz, ugotovi v duhu, da človek več prenese kot žival, posebno če je ta človek še mlad in trga hlače še po šolskih klopeh. Kajti učenci so divjali v vozu, vstajali, begali sem in tja, iskali najnevarnejša mesta, kot da bi ravnokar stopili s postelje po dobro prespani noči.

Na domačo postajo so dospeli brez nesreč. Zaradi tega jih je čakala tam. Komaj stopijo na pot proti domači vasi, se vsuje ploha. Ni pomoči. Naprej morajo, če ne jih bo zajela noč. Hodijo po blatni cesti, s klo-

„Naš rod“ bo ta teden razposlan, pošljite obratno denar za Mladinsko Matico!